

VĂN BẢN 3. BỨC TRANH CỦA EM GÁI TÔI

(Tạ Duy Anh)

1. Phân tích yêu cầu cần đạt

– HS củng cố kiến thức về người kể chuyện ngôi thứ nhất đã được học ở bài 1. *Tôi và các bạn.*

– HS cảm nhận và biết trân trọng tình cảm gia đình.

2. Gợi ý tổ chức hoạt động dạy học

Hoạt động 1 Khởi động

Để khởi động, GV có thể đưa ra các câu hỏi tình huống để HS trình bày trải nghiệm và ý kiến về cách ứng xử trước thành công, niềm vui của người khác (người thân, bạn bè). Ví dụ: *Trong gia đình, khi em có thành tích hoặc niềm vui mới, mọi người sẽ bộc lộ tình cảm như thế nào? Trước những thành công, niềm vui của người khác (người thân, bạn bè) em có tình cảm như thế nào và ứng xử ra sao?*

Hoạt động 2 Đọc văn bản

– GV yêu cầu HS đọc VB trước khi đến lớp. Trên lớp, nên cho HS đọc lại toàn bộ VB. GV lưu ý HS về ngôi kể, sắc thái biểu cảm qua giọng đọc.

– GV hướng dẫn HS tìm hiểu một số từ ngữ khó dựa vào chú thích trong SHS.

Hoạt động 3 Khám phá văn bản

Câu hỏi 1

– GV có thể phân chia câu hỏi này thành các câu hỏi nhỏ để hỏi nhiều HS. Mục đích của câu hỏi này là củng cố kiến thức về ngôi kể.

– Dự kiến câu trả lời:

+ Người kể chuyện là nhân vật người anh trai.

+ Người kể chuyện xuất hiện ở ngôi thứ nhất xưng “tôi”.

+ Sử dụng ngôi kể thứ nhất có thể khai thác được chiều sâu tâm lí bởi nhân vật tham gia vào chính tiến trình của truyện kể.

Câu hỏi 2

Qua lời kể của nhân vật người anh, nhân vật cô em gái hiện lên với đặc điểm nổi bật là một cô bé dễ thương, trong sáng, chăm chỉ, nhân hậu và đặc biệt là có năng khiếu hội họa.

GV có thể gợi ý để HS tìm ra những đặc điểm này bằng cách yêu cầu HS tìm những chi tiết trong VB nói về việc bé Mèo luôn ca hát, vui vẻ làm mọi việc nhà và mày mò tự chế màu vẽ bằng những nguyên liệu có sẵn trong bếp.

Từ đó, GV gợi ý HS nêu đặc điểm của nhân vật Kiều Phương mà mình thích nhất.

Câu hỏi 3

GV tổ chức cho HS tìm những từ ngữ, câu văn miêu tả cảm xúc, thái độ, hành động của người anh trước khi xem bức chân dung của mình do em gái vẽ. Qua tự thuật của người anh, HS rút ra nhận xét: người anh có phần tự ti về bản thân và đố kị với cô em gái có năng khiếu hội họa. GV có thể lưu ý thêm: Đây là một trạng thái cảm xúc tiêu cực mà bất kì ai cũng có thể từng trải qua. Nhưng mỗi chúng ta cần hiểu để vượt qua, thay đổi theo hướng tích cực.

Câu hỏi 4

Ngỡ ngàng, hãnh diện rồi xấu hổ là các từ diễn tả các cấp độ cảm xúc rất khác nhau, thậm chí trái ngược nhau nhằm bộc lộ sự bối rối trong tâm lí nhân vật "tôi" khi nhận ra tình cảm yêu thương mà em gái dành cho mình. Dòng cảm xúc nội tâm nhân vật người anh được đẩy lên đến cao trào khi cậu lặng người đi (nhìn như thôi miên vào bức tranh) và *muốn khóc*. Điểm cuối của dòng cảm xúc dâng trào đó chính là sự thay đổi: sự đố kị, hẹp hòi đã nhường chỗ cho tình yêu thương. Bức tranh chính là lời nhắn gửi thương yêu từ trái tim của em gái dành cho anh trai của mình. GV có thể hỏi thêm để HS hiểu sâu hơn về ý đồ nghệ thuật của tác giả khi để chính người anh trai thốt lên trong lòng mình câu: "Không phải con đâu. Đây là tâm hồn và lòng nhân hậu của em con đấy".

Câu hỏi 5

Sự liên kết ở chòm VB này chính là chủ đề tình cảm gia đình. GV có thể khuyến khích HS suy nghĩ và đưa ra những nhận xét của bản thân để các em nhận thấy chính tình yêu thương sẽ gắn kết các thành viên trong gia đình với nhau. Sự gắn kết tình cảm đó phải được xây dựng trên cơ sở trao đi và nhận lại từ hai phía trong mối quan hệ giữa các thành viên. Với câu hỏi này, GV cũng có thể hỏi nhiều HS khác nhau, đồng thời khích lệ các em đưa ra những ý kiến phản biện để có thể hiểu sâu sắc hơn thông điệp mà các tác phẩm mang lại.